

เทศน์เช้า วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราเป็นชาวพุทธนะ เราเป็นชาวพุทธ เห็นไหม เรามีที่พึ่งที่อาศัย เพราะเรามีที่พึ่งที่อาศัย เราถึงได้มีธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นที่เทียบเคียง ถ้าไม่มีธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราจะเถียงกันอยู่อย่างนั้นแหละ เวลาเขาบอกความดีๆ เอาอะไรเป็นบรรทัดฐานล่ะ? คิดไง คิด ๕ คิด ๑๐ คิด ๒๒๗ คิด เห็นไหม คือเราไม่ก้าวล่วงตรงนั้น นั่นคือความดี ถ้าคือความดีแล้ว คนว่าถือศีลๆ เป็นคนดี ถ้าถือศีลเป็นคนดี วัตถุประสงค์มันไม่ก้าวล่วงสิ่งใดเลย มันก็ต้องถือศีลสิ

วัตถุประสงค์มันไม่มีชีวิต มันไม่มีความรับรู้ใดๆ มันมีศีลไหม? มันไม่มีศีลเพราะมันไม่มีจิต มันไม่มีความรับรู้ แต่เรามีศีลนะ ศีลเป็นบรรทัดฐาน เป็นบรรทัดฐานที่เราทำดีหรือเราทำชั่ว ถ้าทำชั่ว เห็นไหม คุณติการได้มา ทุกคนอยากได้มาทั้งนั้นแหละ แต่การได้มาของคน ถ้ามันเป็นสุจริต ความสุจริตมันเป็นเกราะคุ้มครองเรานะ แต่ถ้าได้มาเป็นความทุจริตมันผิดศีล ถ้ามันผิดศีล นั่นแหละความดีความชั่วเขาก็เอาอันนี้เป็นบรรทัดฐาน

ถ้ามันมีศีล นี่ศีลคือความปกติของใจ ถ้าใจปกติ สิ่งที่เกิดขึ้นเรามีสติทันนะ ถ้าเรามีสติทันนะเราสังเวชเลย เราสังเวชเพราะอะไร? เพราะว่าเวลาเจ็บไข้ได้ป่วย เห็นไหม เชื้อโรคมันอยู่ในร่างกายนี้แหละ เชื้อโรคอยู่ข้างนอก คุณติไวรัสต่างๆ ที่มันเข้าร่างกายมามันทำให้เราเจ็บไข้ได้ป่วยเหมือนกัน แต่ถ้าเราเจ็บไข้ได้ป่วยจากภายในของเราล่ะ?

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าความรู้สึกนึกคิดมันอยู่ภายในของเรา ถ้าเราควบคุมความรู้สึกนึกคิดภายในของเราได้ เชื้อโรคเราป้องกันได้เพราะอะไร? เพราะเราเข้าใจได้ เวลาเราเกิด เกิดไวรัสระบาดเราป้องกันเต็มที่เลย ป้องกันเพราะอะไรล่ะ? เราป้องกันเพราะไม่ให้มันเข้ามาสู่ร่างกายเราไง เราไม่เจ็บไข้ได้ป่วยไง แต่เวลามันเกิดขึ้นจากภายในทำไมเราปล่อยล่ะ? นี่เวลาการรบทัพจับ

ศึก เขาบอกตีแตกจากภายใน เขาใช้ข้าศึกให้ไปอยู่ไปเหยียดจากภายใน ถ้าภายในมันแตกแยกณะเขาตีได้ง่ายๆ เลย

ความรู้สึกนึกคิดเราก็เหมือนกัน ถ้าเรามีสึละ มีความปกติของใจ เห็นไหม ถ้ามีความปกติของใจนี้เราเข้าใจ เราเข้าใจแล้วเราป้องกัน แต่ถ้ามันไม่เข้าใจมันจะพาล ทำไมเป็นอย่างนั้น? ทำไมเป็นอย่างนั้น? เป็นอย่างนั้นเพราะเอ็งโง่โง่ เป็นอย่างนั้นเพราะเอ็งไม่เข้าใจใจ ถ้าเอ็งไม่เข้าใจเรื่องอย่างนั้น นี่ข้างในก็ไม่เข้าใจ แล้วข้างนอกเราจะไปป้องกันได้อย่างไร? ข้างนอกเราป้องกันสิ่งใดไม่ได้เลย

คูลีเวลาไวรัสระบาด สิ่งต่างๆ เชื้อโรคระบาดขึ้นมาเราจะป้องกันตัวเองอย่างไร? เด็กๆ เขาสอนให้ล้างมือ ให้ทำความสะอาดนะ อย่าเอาเชื้อโรคเข้าปากนะ เด็กมันจะไปรู้เรื่องอะไรของมัน นี่เพราะอะไร? เพราะมันไม่เข้าใจตัวของมัน เห็นไหม ถ้ามีศีล นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ วางไว้เป็นบรรทัดฐานให้เราเทียบเคียงว่าเราต้องการความดี ถ้ามีความดีของเรา ทำความดีแล้วเรามั่นคงของเรา แต่เวลาทำความดีแล้วเรากลับมาทุกคนต้องมีอาชีพ ถ้าทำความดีอยู่จะเอาอะไรเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง

คำว่าเลี้ยงปากเลี้ยงท้องนะ ถ้าเราทำอยู่ในศีลในสัจ มันเจริญมันยั่งยืน ทำไมเราล้มลุกคลุกคลานอยู่บ่อยครั้งล่ะ? ทำไมคนอื่นเขาทำ เริ่มต้นเขาก็ล้มลุกคลุกคลานเหมือนกัน ทำไมเขายืนตัวได้ล่ะ? ทำไมเขาเป็นที่เชื่อถือของสังคมล่ะ? ทำไมเขาทำแล้วประสบความสำเร็จของเขาล่ะ? ทำไมเขามีความมั่นคง เขาไม่หวั่นไหวไปกับโลกธรรมของโลกนี้ ปากของคนใด ต้องทำอย่างนี้ ต้องทำอย่างนี้

ทำอย่างนี้มันเรื่องของเขา แต่ถ้าเราล่ะ? เราพิจารณาของเรา เห็นไหม เราพิจารณาของเรา เราวิจัยของเรา เราใช้ปัญญาของเรา มันถูกต้องมันชอบธรรมไหม? ถ้ามันถูกต้องชอบธรรมเราทำเต็มที่แล้ว แล้วมันประสบความสำเร็จหรือไม่ประสบความสำเร็จ นั่นเป็นเรื่องเวรเรื่องกรรม เรื่องเวรเรื่องกรรม เห็นไหม บางคนทำเหมือนกัน ทำดีกว่าด้วย ทำไมเขาประสบความสำเร็จรุ่งเรืองเลย บางคนมีปัญหามากกว่า ทุกอย่างน่าจะดีกว่า ทำไมเขาทำแล้วเขาขาดตกบกพร่อง เพราะ เพราะความไม่รอบคอบของเขา เพราะเวรกรรมของเขา

ถ้าเวรกรรมของเขา แล้วทำอย่างไรต่อไปล่ะ? ทำอย่างไรต่อไปเราก็ต้องขวนขวายของเรา เขาก็ต้องขวนขวายของเขา เพราะอะไร? เพราะคนเกิดมา เห็นไหม อดีต อนาคต เรามาจากอดีต

นะ แล้วปัจจุบันนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้อยู่ที่ปัจจุบันนี้ๆ เราแก้ไขกันที่ปัจจุบันนี้ แล้วปัจจุบันนี้มันจะเป็นอนาคต ถ้าปัจจุบันนี้ สุขโต ถ้าเรามีสุขที่นี่ เรามีความสุขสงบระงับที่นี่ พຽงนี้ก็มีมีความสุขทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าเรามีความเดือดร้อนที่นี่ พຽงนี้เดือดร้อนไหม? แล้วเราแก้ที่ไหนล่ะ? เราแก้ที่นี่ เราแก้ที่อดีตอนาคตไม่ได้

ฉะนั้น สิ่งที่เราทำแล้วประสบความสำเร็จหรือไม่ประสบความสำเร็จ นี่มันเป็นปัจจุบันใจ มันต้องแก้กันที่นี้ใจ นี่ปัจจุบันนี้ก็ไม่ประสบความสำเร็จ แล้วล้มลุกคลุกคลาน แล้วก็น้อยเนื้อต่ำใจ แล้วน้อยเนื้อต่ำใจเราก็ก้าวเดินไปไม่ได้ เราไม่น้อยเนื้อต่ำใจ เพราะสิ่งใดเกิดขึ้นนะ กรรมคือการกระทำ กรรมคือการกระทำนะ เราทำมาเองทั้งนั้นเลย ศีล สมาธิ ปัญญา เห็นไหม เรามีศีล มีสมาธิ มีปัญญา

เวลาปัญญามันเกิดขึ้น สิ่งที่เราทำมาเองๆ เวลาเราเวลานี้ล้มลุกคลุกคลาน ถ้ามันได้มันก็ได้ ถ้ามันไม่ได้เราทำมาเองทั้งนั้นเลย ถ้าทำได้ก็คือทำได้ แล้วทำไมทำไม่ได้ล่ะ? ทำไม่ได้เพราะกิเลสมันยุ่งเหยิง ทำอย่างนั้นดีกว่า ทำอย่างนี้ดีกว่า ทำไมว่าอย่างนั้น? ทำไมว่าอย่างนี้? มันล้งเลสงสัยไปหมดเลย เห็นไหม นี่การกระทำ นี่เราทำของเราเอง พอทำเองของเราเองเราประสบความสำเร็จไหมล่ะ? มันประสบความสำเร็จไหมล่ะ?

นี่ก็เหมือนกัน สงสัยไปหมด นุ่นก็ดี นี่ก็ดี เขาทำดี เขาได้ดี เราไม่ได้ดี มันสงสัยไปหมดเลย นี่ปัจจุบัน เห็นไหม ปัจจุบันมันสงสัยอย่างนี้ อนาคตล้มลุกคลุกคลานแน่นอน แต่ถ้าปัจจุบันเราทำของเรา กรรมคือการกระทำ เราทำของเราเต็มที่เลย มันจะล้มลุกคลุกคลานแค่ไหน เราจะตั้งใจของเรา เราจะตั้งใจของเรา เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเทศนาว่าการ พูดถึงเวลาเป็นพระโพธิสัตว์เสียสละมาทั้งนั้น ใครจะเสียสละชีวิต เสียสละเพื่อหมู่คณะ เสียสละเพื่อเป็นหัวหน้า เสียสละเป็นกษัตริย์ เสียสละเป็นจักรพรรดิ เสียสละมาเพื่อสร้างอำนาจวาสนาบารมีทั้งนั้นเลย แล้วเสียสละมาทำไมล่ะ?

เวลาเสียสละเสียสละมาอย่างนั้น เวลาเราเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เห็นไหม เวลาตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมา ก็บอกว่าเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์ ท่านเสียสละมาตลอด นี่ย้อนกลับมาก็ปัจจุบันนี้ใจ ล้มลุกคลุกคลาน ล้มลุกคลุกคลานนี้แหละ ล้มลุกคลุกคลานเพราะอะไรล่ะ? ล้มลุกคลุกคลานเพราะอะไร?

ถ้าล้มลุกคลุกคลานแล้ว นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสียสละเพื่ออะไร? ถ้าเราล้มลุกคลุกคลานของเรา เราก็ทำของเราสิ เราก็มีสติปัญญาของเราสิ เรายับยั้งของเรา แล้วหมั่นเพียรของเราไป หมั่นเพียรของเราไป เราทำของเราเอง เราทำของเราเอง เห็นไหม ถ้าเราทำของเราเอง พอทำมาเองมันมีเขาวนมีปัญญา มีเขาวนปัญญา เวลาเหตุการณ์วิกฤติมันเกิดขึ้นในวิกฤตินั้นมันมีโอกาสนั้นแหละ

คนที่เขามีวิกฤติขนาดไหนเขายังมีโอกาส เขามีสติปัญญาของเขา เขาผ่านวิกฤติอันนั้นไปด้วยผลประโยชน์ของเขา เราดิ่งมาหมดเลย พอเจอวิกฤติเราวิกฤติไปกับเขาเลย ล้มลุกคลุกคลานไปกับเขาเลย นี่ปฏิภาณไง การคำนวณ การรักษาของเรามันไม่เหมือนกัน ไม่เหมือนกัน เห็นไหม นี่จังหวะและโอกาส นี่คืออำนาจวาสนา ถ้ามีอำนาจวาสนาเราทำของเราได้ ถ้าเราทำของเราได้เป็นประโยชน์กับเรา นี่คือเรื่องของศีล สมาธิ ปัญญา

ที่นี้ศีล สมาธิ ปัญญา เห็นไหม เราเป็นชาวพุทธว่าศีลเป็นบรรทัดฐานที่เราจะทำ เพราะถ้าไม่มีศีลเป็นบรรทัดฐานมันทำเหมือนกันทั้งนั้นแหละ ทำได้มาโดยสุจริตและทุจริต ถ้าได้มาโดยทุจริตขึ้นมา เราเองคนที่ทำทุจริตไว้เขาจะต้องพยายามไม่ให้สิ่งนั้นให้ใครรับรู้ นี่มันก็ฝังใจเราแล้ว แล้วสิ่งที่เราได้มาต่างๆ ฉะนั้น สิ่งที่เราได้มาถ้ามันสุจริต ความสุจริตของเรามันคุ้มครองเรา ถ้าความคุ้มครองเรา เห็นไหม นี่ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าศีล สมาธิ ปัญญา เราทำของเราอย่าไหลไปตามกิเลสตัณหาความทะยานอยาก

ฉะนั้น เราเกิดมาในโลกนี้อวิชชาพาเกิดนะ อวิชชาคืออะไร? อวิชชาคือพญามาร นี่พญามารมันครอบงำความรู้สึกนึกคิดของเรา ในครอบครัวยุคนี้มีลูกหลายคนนะ ลูกหลายคนความรู้สึกนึกคิดมันไม่เหมือนกัน ความคิดเราเกิดจากจิตมันก็หลายคนนะ หลากหลายมาก ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมาเราดูแลของเรา ลูกของเราเป็นลูกที่ดี ลูกของเราบางคนมันทะเลาะกันเอง ความคิดเราเราคิดดีคิดชั่ว เดี่ยวก็คิดดี พอความคิดนี้ลูกคนหัวปีเราดีหลายคน ลูกคนต่อไปมันน้อยเนื้อต่ำใจ มันว่าเราลำเอียง

นี่ความคิดที่แรกเราดีๆ ทั้งนั้นเลย ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์หมดเลย เวลามันน้อยเนื้อต่ำใจเวลาทำแล้วมันล้มลุกคลุกคลาน เห็นไหม ความคิดต่อๆ ไปมันเกิดมานะ นี่ลูกหลายคน ถ้าลูกหลายคนความคิดมันหลากหลาย ถ้าความคิดมันหลากหลายเรามีสติปัญญาไหม? ถ้าลูกเราหลาย

คนเราดูแลรักษาของเราได้ เห็นไหม พ่อแม่ พ่อแม่ที่มีลูกหลายคน ต้องดูแลลูกหลายคนมันต้องหัวปั่นเลย

สติ เวลาความรู้สึกนึกคิดในจิตของเรามันเกิดขึ้นมา เดี่ยวความคิดนั้นเกิด เดี่ยวความคิดนี้เกิด เดี่ยวความคิดนี้เกิด แล้วความคิดอันเดียวกันนะเดี๋ยวก็คิด คิดแล้วมันก็เปลี่ยนแปลงของมันไป เห็นไหม นี่เราจะดูแลอย่างไร? เราจะดูแลความรู้สึกนึกคิดอย่างไร? คีล สมาธิ ปัญญา ถ้ามีปัญหาของเรามันจะควบคุมตรงนี้ มันจะควบคุมได้ มันจะดูแลได้ ลูกก็คนก็แล้วแต่อยู่ในอำนาจของพ่อแม่ พ่อแม่ดูแลรักษามัน นี่ความคิดทั้งหลายเกิดจากจิต ถ้าจิตมันมีสติปัญญาขึ้นมา มันมีปฏิภาณมีไหวพริบมันจะดูแลครอบครั

ภวาสวะ ภพ ภพคือสถานที่ คือครอบครัวของเราที่เกิดบนภวาสวะของเรา ความรู้สึกนึกคิดเกิดขึ้นมา เห็นไหม ใช้ปัญญาแยกแยะ ใช้ปัญญารักษา นี่คำว่าเราทำได้มาด้วยสุจริต และความทุจริต ถ้าโดยทุจริต อวิชชาคือความไม่รู้ มันบอกว่าสิ่งนี้ดี ๆ ไหลตามมันไป เวลามันถึงที่สุดแล้วมันให้ผลตอบแทนมานะ มีแต่ความเศร้าหมอง แต่ถ้าโดยความสุจริต นี่สิ่งที่เกิดจากจิตเหมือนกัน ความรู้สึกนึกคิดเหมือนกัน มีปัญญาเหมือนกันนะ ทำสิ่งใดเป็นความสุจริต ความดีงามทั้งหมดเลย

ถ้าเป็นความดีทั้งหมดนะมันภูมิใจ มันภูมิใจ มันอบอุ่น มันดีงาม แล้วพอภาวนาไป นี่มีศีล มีสมาธิ มีปัญญา ปัญญามันเกิดขึ้นมา ปัญญามันแจ่มแจ้ง ภาวนามยปัญญา เห็นไหม ถ้าเราอยู่ทางโลก นี่เราใช้ปัญญาของเราบริหารจัดการทางวิชาชีพของเรา เราก็อำนาจของเราไป แต่เวลามีเวลาว่างของเรา พุทโธ พุทโธ พุทโธ จิตมันสงบแล้วใช้ปัญญาของเรา นี่ครอบครัวของเรา เราก็อำนาจอยู่กับครอบครัวของเรา เราก็อำนาจบริหารครอบครัวของเราโดยหน้าที่ ที่นี้เวลาเราภาวนาของเรา เห็นไหม ความรู้สึกนึกคิดของเราก็อำนาจครอบครัวหนึ่ง ครอบครัวส่วนบุคคล ครอบครัวในหัวใจของเรา เราจะดูแลหัวใจของเรา เราจะมีสติปัญญาในใจของเรา ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมาปัญญา

ทรัพย์เกิดมาจากโลก ทรัพย์นี้เราเกิดมา เราหามาเพื่อใช้สอยในครอบครัวของเรา ถ้าเรามีปัญญา เห็นไหม เราทำบุญกุศลของเรา เราช่วยเหลือสังคม เราเสียสละ นี่เสียสละสิ่งนี้สร้างอำนาจวาสนาบารมี นี่เรื่องของทรัพย์ที่เราแสวงหามาด้วยวิชาชีพ เวลาเราจะดูแลหัวใจของเรา เราทำความสงบของเรามา จิตถ้ามันสงบมันแตกต่างกับความรู้สึกนึกคิดของโลก นี่มันเป็น

ข้อเท็จจริง เวลาศึกษามานี้เป็นตำรา มันเป็นชื่อ มันเป็นทางวิชาการ แต่เวลาเกิดขึ้นจริงมันเป็น
ตัวตนจริงๆ มันมีตัวตนจริงๆ ศิล สมาธิ ปัญญา มันมีของมันจริงๆ

ถ้ามีจริงๆ จิตได้สัมผัสจริงๆ เห็นไหม นี่เป็นอริยทรัพย์ อริยทรัพย์เพราะอะไร? เพราะ
ทรัพย์สมบัติทางโลกเราหามา เราเจอจากกัน เราดูแลกันได้ ความรู้สึกนึกคิดบอกเท่าไรของมันก็
ไม่รู้ เอาสมาธิไปยึดใส่หัวของมันก็ไม่ได้ ปัญญาจะสร้างขึ้นมาจากหัวใจของเขาก็ทำไม่ได้ มันต้อง
พยายามพัฒนาของมันขึ้นมา จิตมันสงบแล้วมันค้นคว้าของมัน มันหาของมัน มันพิจารณาของ
มัน ปัญญา มันเกิดขึ้นสิ่งนั้นเป็นภาวนามยปัญญา นี่เป็นอริยทรัพย์

แล้วถ้ามันพิจารณาไป เวลามันปล่อยวางเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป เห็นไหม นี่ปัญญาอย่าง
นี้ที่เราเกิดมา เราทำหน้าที่การงาน ล้มลุกคลุกคลานมันล้มลุกคลุกคลานเพราะอะไร? ถ้าทำ
ประสบความสำเร็จประสบความสำเร็จเพราะอะไร? พอจิตมันพิจารณาของมันเป็นขั้นเป็นตอน
เข้าไป เวลามันเสียดสละ เวลามันขาดนะ เวลาสังโยชน์มันขาด นี่ในกุปปกรรม อกุปปกรรม

กุปปกรรม สัพเพ ธัมมา อนัตตา ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา
เป็นอนัตตามันก็ไม่มีตัวตน อนัตตา คือเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป แล้วไม่มีอะไรเลยเป็นอนัตตา
อนัตตา คือมันชำระสะสาง มันชำระล้างให้มันสะอาด พอมันสะอาด นี่สัพเพ ธัมมา อนัตตา พอ
ถึงที่สุด เป็น อ กุ ป ป ฆ ร ร ม ไ ม่ ไ ช่ อ นัต ตา กุ ป ป ฆ ร ร ม อ กุ ป ป
กรรม กุปปกรรมคือผลของวิภูฏะ อารมณ์ความแปรปรวนไป ชีวิตนี้เกิดขึ้นมามันก็เฝ้าซราแก่ไป
ชีวิตต้องสั้นไป ความคิดความซำก็เปลี่ยนแปลงไป นี่อนิจจัง อนิจจังเป็นทุกข์หรือว่าเป็นอนัตตา

อนัตตา เห็นไหม คุณคิดตายไปแล้วก็แล้วกันไป แต่มันแล้วไหมล่ะ? จิตมันไม่แล้ว จิต
มันไม่แล้ว แต่ถ้ามันพิจารณาไปชำระกันที่จิต ไปชำระที่จิตไม่ใช่ที่สมอง ไม่ใช่ที่วิชาการ นี่เวลา
กรรม เขียนวิทยานิพนธ์ ทำวิทยานิพนธ์กัน เขียนวิชาการเอาฝากไว้ในโลกนี้ ไลน์สไตน์ทั้ง
วิชาการให้เราต่อยอดกันมา แล้วจิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าล่ะ? จิตของพระสารี
บุตรล่ะ? นี่กรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กรรมของพระสารีบุตร กรรมในหัวใจ
ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กรรมของพระสารีบุตร กรรมของครูบาอาจารย์ละใครจะ
มาต่อยอด มันเอามาจากไหนล่ะ? มันอยู่ในใจนั่นแหละ ถ้าใจเป็นกรรมแล้วก็คือกรรม แล้ว
พิจารณาเป็นกรรมแล้วใครจะมาต่อยอดล่ะ?

นี่โรงงานของโลกไม่มีวันจบ แต่งานของธรรมมันจบ นี่ธรรมสิ้นสุดแล้วมันจบ พอมันจบ แล้วถ้าเราจะจบของเราเอง แล้วเอามาจากไหนล่ะ? จะเอาที่ไหนไปยึดให้ใคร? องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเราเป็นคนชี้ทางเท่านั้น นี่เราต้องทำของเราขึ้นมา เห็นไหม เราเป็นชาวพุทธ เราทำบุญกุศลของเรา เสียสละนี้ เสียสละเพื่อสร้างอำนาจวาสนาบารมีที่ใจ ไม่ใช่ที่ใครหรือที่ใจเรา ถ้ามันเสียสละ บางทีทำบุญกุศลแล้วน้อยเนื้อต่ำใจ ทำแล้วไม่ได้อะไร ทำแล้วมันทุกข์มันยาก อันนี้มันยังฝึกหัดฝึกฝนกันไป

แต่ถ้ามันเป็นขึ้นมาแล้วนะ เพราะมันมีการเสียสละอย่างนี้จิตใจมีเหตุมีผลนะ เพราะจิตใจที่เป็นสาธารณะ จิตใจที่มันเปิดกว้าง จิตใจที่เปิดกว้างมันฟังเหตุฟังผลคนอื่น ไม่ใช่ไปกอดแต่ความรู้สึกนึกคิดของตัวเอง เอาความรู้สึกนึกคิดของตัวเอง ไอ้โรคเรเกิดมาในหัวใจ แล้วก็เหยียบย่ำหัวใจ แล้วก็อยู่กับมันนั่นล่ะ แต่ถ้าจิตใจมันทำบุญกุศลขึ้นมา พอมันรับฟังอย่างอื่นขึ้นมานะ ไอ้คนนี่มันเกร คือความคิดที่มันไม่ดีไง ไอ้คนนี่มันเกร เรามีสิ่งที่ความคิดดีๆ มันจะผลัดดันสิ่งนี้ออกไป เห็นไหม ถ้าผลัดดันสิ่งนี้ออกไปเรามีโอกาสไง

ถ้ามันผลัดดันออกไปมันก็สนใจแล้ว สนใจอยากนั่งสมาธิ สนใจอยากปฏิบัตินะ ขนาดมีความรู้สึกนึกคิดมันยังได้ผลขนาดนี้ แล้วถ้ามันเกิดภวานาขึ้นมามันจะได้ผลขนาดไหน? ถ้าได้ผลขนาดไหน นี่มันชวนขวยใจ ถ้าชวนขวยใจนี้ทาน ศีล ภวานา ถ้ามันเป็นไปได้ เห็นไหม นี่เราทำของเราเพื่อประโยชน์กับเรานะ ชีวิตนี้ ชีวิตนี้มีค่ามาก มีค่ามากเพราะเกิดมา เห็นไหม มีค่ามารับความทุกข์ๆ ยากๆ เพราะความรู้สึกนึกคิดมันรับ มันทุกข์มันทุกข์ที่ไหน? มันทุกข์ที่ใจ นี่ถ้ามีค่าทำไมมันทุกข์ขนาดนี้ล่ะ? แล้วถ้าเวลาปฏิบัติไป ถ้ามันถึงที่สุดล่ะ?

เวลามันทุกข์นะเราได้สิ่งใดที่ชอบใจ ถ้าเป็นเด็ก พ่อแม่ให้สิ่งใดก็มีความสุขๆ เพราะเป็นอามิส แล้วเวลาเราปฏิบัติขึ้นมาละมีค่าตรงนี้ไง มีค่าที่มันรู้สุขรู้ทุกข์ใจ แล้วมันรู้สุขรู้ทุกข์ ถ้ามันปฏิบัติของมันเอง มันเป็นสุขเป็นทุกข์โดยตัวมันเองไง เป็นสุขเป็นทุกข์โดยไม่ต้องอามิสไง มันเป็นเอง สัมมาสมาธิมันเป็นเอง เวลามันเกิดวิมุตติสุขมันเป็นเอง มันเป็นที่มันทำเอง มันมีค่าที่มันมีสถานะรับได้ รับได้ทั้งดีและชั่ว แล้วถ้าถึงที่สุดแล้วมันพ้นออกไป

นี่เราทำที่นี่ มีคุณค่าที่นี่ ทรัพย์จากภายนอก ทรัพย์เกิดมาในวิภวณะเราก็ต้องการสิ่งนี้เพื่อเป็นการดำรงชีวิตให้มันมีความสุขพอสมควรกับการดำรงชีวิต แล้วใจเรานี้อย่ามองข้าม อย่ามองข้ามความคิดของหัวใจ อย่ามองข้ามศีล สมาธิ ปัญญา มรรคญาณในใจให้มันเกิดขึ้นมา อันนี้

เป็นสมบัติส่วนตนนะ สมบัติส่วนใจดวงนั้น ใจดวงนั้นจะมีสมบัติของมันไป ทรัพย์ที่เป็นโลก
และทรัพย์ที่เป็นธรรม เอวัง